

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

21 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, și de către avocatul Talpiș Ivan în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui,

Botnari Cristian .....

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 04.12.2018 – 26.06.2020;

Instanța de apel: 03.02.2021 – 20.04.2022;

Instanța de recurs: 14.07.2022 – 21.11.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 iunie 2020, Botnari Cristian a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. b), f) și 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa, după cum urmează:

- în baza art. 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal – 5 (cinci) ani închisoare, fără amendă;

- în baza art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal – 1 (unu) an închisoare.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 5 (cinci) ani și 3 (trei) luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 85 Cod penal, la pedeapsa stabilită prin prezenta sentință s-a adăugat parțial, pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 15.06.2018, pe un termen de 6 (șase) luni închisoare, definitiv s-a stabilit lui Botnari Cristian, închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani și 9 (nouă) luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

2. Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că, inculpatul Botnari Cristian la 7 octombrie 2018, în jurul orelor 05:30 min., împreună și de comun

acord cu minorul XY, aflându-se în Grădina Publică „Ștefan cel Mare” din mun. Chișinău urmărind scopul sustragerii în mod deschis a bunurilor altei persoane, prevăzând urmările prejudiciabile și dorind în mod conștient survenirea acestor urmări, acționând cu intenție directă îndreptată spre atingerea scopului infracțional, sub pretextul efectuării unui apel telefonic, în mod deschis l-au depozitat pe minorul XZ, de telefonul mobil de model „Redmi 5”, cu numărul de IMEI: 686373036235069, în care era activată cartela SIM cu numărul xxxxxxxxx, la preț de 3 009 lei. După care, având asupra lor bunul dobândit au părăsit locul săvârșirii infracțiunii într-o direcție necunoscută. Astfel, cauzându-i părții vătămate XZ o daună materială în proporții considerabilă.

Tot el, având intenția de a sustrage pe ascuns bunurile altei persoane, folosindu-se de vârsta fragedă a minorului XM, născut la 11.03.2010, l-a convins pe acesta să sustragă de la mama sa telefonul mobil pe care urmau să-l vândă, iar acesteia să-i declare precum că telefonul i-a fost sustras deschis de careva persoane necunoscute. Ulterior, la 10.05.2019, aproximativ la orele 21:00, minorul XM, acționând la indicația lui Botnari Cristian, la domiciliul său de pe str. Vasile Alecsandri, XM din mun. Chișinău a primit de la mama sa Gherus Ana, telefonul acesteia de model „Mi 8 Lite” pe care ulterior l-a transmis lui Botnari Cristian care l-a însușit, realizându-1, iar banii primiți i-a folosit în interes personal. Astfel, cauzându-i părții vătămate Gherus Ana daune în proporții considerabile în sumă totală de 7000 lei.

3. Împotriva sentinței apeluri au declarat inculpatul Botnari Cristian și avocatul Pîcălău Dorian în interesele inculpatului.

3.1. Inculpatul Botnari Cristian prin apelul declarat a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie achitat.

În motivarea cerințelor sale a invocat că cauza penală a fost examinată în lipsa inculpatului și că inculpatul pledează nevinovat.

3.2. Avocatul Pîcălău Dorian în interesele inculpatului, prin apelul suplimentar declarat, a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat.

În motivarea cerințelor sale a invocat următoarele aspecte:

- contestarea a fost efectuată tardiv, dat fiind faptul că, la examinarea cauzei inculpatul nu a participat, a făcut cunoștință cu sentința fiind deja reținut, fiind anterior anunțat în căutare;

- părții apărării i-a devenit cunoscut faptul că, părțile vătămate intenționează să încheie o tranzacție de împăcare cu acesta, dat fiind faptul că, inculpatul niciodată nu a beneficiat de acest drept.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022 a fost respins ca fiind depus peste termen, apelul suplimentar declarat de avocatul Pîcălău Dorian în interesele inculpatului și admis apelul declarat de inculpatul Botnari Cristian, casată parțial sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 iunie 2020, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală,

cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Botnari Cristian a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, fiind liberat de executarea pedepsei penale aplicate prin sentință, din motivul că există o cauză care înlătură răspunderea penală – intervenirea actului de amnistie în baza Legii nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”.

În baza art. 85 alin. (1) Cod penal, la pedeapsa stabilită prin sentință a fost adăugată parțial pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 15.06.2018, stabilindu-i lui Botnari Cristian definitiv pedeapsă cu închisoare pe termen de 5 (cinci) ani 2 (două) luni, fără amendă, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, dispozițiile sentinței au fost menținute.

4.1. Instanța de apel referitor la apelul suplimentar declarat de avocatul Dorian Pîcălău în interesele inculpatului, a reținut că sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 26 iunie 2020 a fost contestată cu apel de către inculpatul Botnari Cristian. Prin mandatul cu Seria MA, nr. 1599254 din 16.02.2021 se atestă că, avocatul Dorian Pîcălău se împuternicește să reprezinte drepturile și interesele inculpatului Botnari Cristian la Curtea de Apel Chișinău și Curtea Supremă de Justiție.

La data de 18 mai 2022, avocatul Dorian Pîcălău în interesul inculpatului a depus apel suplimentar împotriva sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 26 iunie 2020, reieșind din prevederile art. 402 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de apel a notat că în speță termenul de declarare a apelului suplimentar urmează a fi calculat începând cu data de 16.02.2021, dată din care avocatul a fost împuternicit de a reprezenta drepturile și interesele inculpatului Botnari Cristian, respectiv, Colegiul penal calculând termenul de 15 zile de declarare a apelului suplimentar a reținut că acesta a expirat la data de 03 martie 2021, or, cererea de apel a fost depusă la data de 18 mai 2022. Astfel că instanța de apel a respins apelul suplimentar declarat de avocatul Dorian Pîcălău în interesele inculpatului, ca fiind depus peste termen.

Cu referire la apelul declarat de inculpatul Botnari Cristian, instanța de apel a notat că inculpatul, în ședința de judecată fiind legal citat nu s-a prezentat, instanța de fond dispunând de Raportul subofițerului al SPJ Ciocana din 25.02.2019 din care rezultă, că Botnari Cristian nu mai locuiește pe adresa mun. Chișinău, str. xxxxx x, ap. x, iar careva date privind locul aflării acestuia nu dispun. În temeiul art. 321 Cod de procedură penală, instanța de fond prin încheierea din 15.04.2019 a dispus investigație de căutare (nr. 2019030169) cu examinarea cauzei în lipsa inculpatului. S-a reținut că, la 06.05.2019 dânsul personal a scris obligațiunea de a se prezenta în instanța de judecată, însă la ședințele ulterior fixate, acesta nu s-a prezentat, eschivându-se cu rea credință de la judecarea cauzei și renunțând de a se apăra personal în fața instanței de

judecată.

În pofida faptului că inculpatul Botnari Cristian, la faza urmăririi penale și pe parcursul cercetării judecătorești a recunoscut vina parțial, vinovăția lui în comiterea infracțiunilor s-a confirmat prin totalitatea probelor cercetate în ședința de judecată.

Instanța de apel a constatat că instanța de fond, cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date în ședința de judecată și probele administrate, a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina inculpatului Botnari Cristian, încadrarea juridică corespunzătoare, și anume art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal – furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, prin intermediul persoanelor care nu sunt pasibile de răspundere penală din cauza vârstei, comis de două persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile și art. 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal – jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, săvârșit de două persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Raportând motivele invocate în cererea de apel la materialele cauzei penale, Colegiul penal a conchis că argumentele invocate de inculpatul Botnari Cristian nu își găsesc confirmare în starea de fapt a prezentei cauze penale, motiv pentru care a fost respinsă solicitarea privind pronunțarea unei sentințe de achitare.

Instanța de apel a statuat că reieșind din probele prezentate de către partea acuzării și administrate în cadrul cercetării judecătorești de către instanța de judecată, s-a confirmat în totalitate vinovăția inculpatului Botnari Cristian în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d), 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal, de către partea acuzării fiind prezentate probe pertinente și concludente, care apreciate din punct de vedere al coroborării lor au demonstrat vinovăția inculpatului în comiterea faptelor prejudiciabile. Dezacordul părții apărării cu sentința instanței de fond este întemeiat doar pe critica modului în care instanța de judecată a apreciat probele și circumstanțele cauzei, însă, împrejurările enunțate supra denotă în mod concludent că instanța de fond nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de apelant, că hotărârea atacată cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, că a avut loc fapta de săvârșirea căreia a fost învinuit inculpatul, că această faptă a fost săvârșită de inculpat, fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, fiind constatată vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunilor, iar solicitarea formulată prin cererea de apel nu poate fi admisă.

Totodată s-a reținut că, la judecarea apelului, inculpatul Botnari Cristian a solicitat aplicarea actului de amnistie în privința sa. În acest sens, instanța de apel a notat că, la data de 31.12.2021 a intrat în vigoare prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”.

S-a constatat că, inculpatul Botnari Cristian întrunește cerințele prevăzute la art. 1 din Legea nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova” și nu cade sub incidența art. 6 din Lege pe episodul infracțional prevăzut de art. 186 alin. (2) lit. b), d) Cod Penal. În acest context, instanța de apel a notat că, prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 iunie 2020 inculpatul Botnari Cristian a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, infracțiune care a fost comisă la data de 10.05.2019, adică până la adoptarea Legii nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”.

Infracțiunea prevăzută de art. 186 alin. (2) Cod penal se califică ca infracțiune „mai puțin gravă”, pentru care legea penală prevede pedeapsa sub formă de amendă în mărime de la 650 la 1350 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani. În cadrul ședinței de judecată în instanța de apel, inculpatul Botnari Cristian nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, a recuperat prejudiciul cauzat părții vătămate, în speță, nefiind incidente prevederile art. 6 din Legea nr. 243 din 24.12.2021.

Prin urmare, inculpatul Botnari Cristian, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), 186 alin. (2), lit. lit. b), d) Cod penal, a fost liberat de executarea pedepsei penale aplicate prin sentință, din motiv că, există o cauză care înlătură răspunderea penală – intervenirea actului de amnistie în baza Legii nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”.

În ceea ce privește episodul de jaf încadrat în prevederile art. 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal, instanța de apel a relevat că potrivit art. 6 alin. (1), lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, prevederile art. 1–5 nu se aplică persoanei: d) bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate pentru una dintre infracțiunile prevăzute la următoarele articole din Codul penal nr. 985/2002: „... art.187 alin.(2)–(5) ...”.

Astfel, instanța de apel a respins ca nefondată cererea inculpatului Botnari Cristian privind aplicarea actului de amnistie (pe episodul prevăzut de art. 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal) în baza Legii nr. 243 din 24.12.2021, deoarece la caz sunt incidente excepțiile reglementate la art. 6 alin. (1), lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021, deoarece în privința inculpatului Botnari Cristian s-a pronunțat o sentință de condamnare în baza art. 187 alin. (2) Cod penal, iar în privința acestei componente de infracțiune nu sunt aplicabile prevederile art. 1–5 din Legea nr. 243 din 24.12.2021.

Din materialele cauzei penale rezultă că, prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 15.06.2018 inculpatul Botnari Cristian a fost condamnat în baza

art. 287 alin. (3) Cod penal la pedeapsa sub formă de 3 ani închisoare, conform art. 90 Cod penal, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de 2 ani, inculpatul neexecutând integral pedeapsa stabilită. Astfel, în temeiul art. 85 alin. (1) Cod penal, la pedeapsa stabilită prin sentință s-a adăugat parțial pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 15.06.2018, stabilindu-i lui Botnari Cristian definitiv pedeapsă cu închisoare pe termen de 5 (cinci) ani 2 (două) luni, fără amendă, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recursuri ordinare de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg și de către avocatul Talpiș Ivan în numele inculpatului.

5.1. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, prin recursul ordinar declarat, invocând incidența pct. 6) și 7) a dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022, cu restituirea cauzei la o nouă rejudecare în instanța de apel din motiv că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs și cu menținerea deciziei în partea respingerii ca fiind depus peste termen a apelului suplimentar declarat de către avocatul Pîcălău Dorian în interesele inculpatului.

În motivarea recursului ordinar declarat, procurorul a invocat că conform prevederilor articolului 414 Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror noi probe prezentate, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate din apel.

La judecarea cauzei în ordine de apel, instanța nu a verificat faptul dacă cererea de apel formulată de către inculpatul Botnari Cristian a fost declarată în termenul prevăzut de legea de procedură penală. Astfel, în pofida faptului că partea acuzării a ridicat problema legalității declanșării de către inculpatul Botnari Cristian a căii ordinare de atac apelul, sub aspectul tardivității, instanța de apel, a reținut că acuzatorul de stat a solicitat respingerea apelului ca fiind nefondat.

Consideră că admiterea unui apel tardiv încalcă principiul securității juridice, în situația în care marja de apreciere a termenului de depunere a unui apel/recurs nu este nelimitată. Or, inculpatul Botnari Cristian a rămas indiferent de mersul și soarta procesului penal în care era vizat o perioadă de aproximativ 3 ani de zile, termen care ar fi determinat cu siguranță pe oricare observator independent, să rețină că marja de apreciere a instanței de apel în cauza lui Botnari Cristian a depășit limitele rezonabilului.

Procurorul mai indică că instanța de apel, procedând neîntemeiat la examinarea fondului cauzei în baza unui apel introdus tardiv de către inculpatul Botnari Cristian a mai admis o altă eroare gravă de drept, manifestată prin expunerea confuză a unei soluții contradictorii.

Astfel, așa cum rezultă din conținutul părții dispozitive a deciziei recurate, inculpatul Botnari Cristian, recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, a fost liberat de executarea pedepsei penale aplicate prin sentință, din motivul că există o cauză care înlătură răspunderea penală - intervenirea actului de amnistie în baza Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

A menționat că legislația națională în vigoare la momentul pronunțării deciziei recurate nu prevedea reglementări care ar fi interzis aplicarea actului de amnistie în privința inculpatului Botnari Cristian pe capătul de acuzare prevăzut la art. 42 alin. (2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal. Subsidiar, instanța de apel corect a reținut că în privința inculpatului Botnari Cristian a fost pronunțată o sentință de condamnare și că în virtutea acestui fapt, actul de amnistie a putut fi aplicat asupra speței doar din perspectiva liberării de pedeapsă a inculpatului.

Notează că deși instanța de apel corect și-a întemeiat decizia de aplicare a actului de amnistie pe prevederile art. 107 Cod penal și respectiv art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței a reținut un temei de drept fie contradictoriu, fie impropriu pentru sentințele de condamnare - existența unei cauze care înlătură răspunderea penală.

Sușține că datorită expunerii neclare a dispozitivului deciziei și omisiunii de a constata în partea descriptivă a deciziei temeiul liberării inculpatului Botnari Cristian de pedeapsa penală numită acestuia pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 42 alin.(2), 186 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, partea acuzării nu poate înțelege dacă instanța de apel, constatând existența unei cauze care înlătură răspunderea penală a avut în vedere temeiul de drept prevăzut la art. 107 Cod penal sau cel prevăzut la art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Acuzarea menționează că adoptând soluția recurată, instanța de apel a ignorat prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală, a adoptat o hotărâre neîntemeiată în partea ce ține de argumentarea soluției și întocmirea actelor oficiale, motiv pentru care decizia instanței de apel urmează a fi casată parțial, doar în partea admiterii apelului inculpatului Botnari Cristian, cu restituirea cauzei penale la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, or, modalitatea de abordare de către instanța de apel a speței dedusă judecării este una greșită, contrară reglementărilor procedurale penale dar și practicilor judiciare în spețe similare.

5.2. Avocatul Talpiș Ivan în numele inculpatului, prin recursul ordinar declarat, fără a invoca vreun temei concret din cele prevăzute la dispozițiilor art. 427 Cod de procedură penală, enumerându-le practic pe toate, solicită casarea totală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022 și a sentinței Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 26 iunie 2020, cu achitarea inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) și art. 187 alin. (2) Cod penal.

În motivarea recursului declarat a invocat că atât instanța de fond cât și instanța de apel nu a dat o apreciere declarațiilor lui Botnari Cristian, și anume că acesta nu a recunoscut vina, și în acțiunile lui nu se întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii.

Conform Legii nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, instanța de apel a aplicat actul de amnistie pentru episodul de sustragere prevăzut de art. 186 alin. (2) Cod penal. Despre episodul de jaf prevăzut de art. 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal, instanța de apel relevă că în privința acestuia nu poate fi aplicat actul de amnistie deoarece art. 6 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 prevede că la articolul 187 alin (2) - (5) nu se aplică. Însă instanța de apel nu a aplicat art. 7 alin. (1) care prevede că persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: a) cu o treime, dacă este condamnată pe un termen de pînă la 7 ani inclusiv.

În coroborare cu norma juridică dată constată că în privința lui Botnari Cristian se poate de aplicat art. 7 din Legea nr. 243 din 24.12.2021, în cazul în care instanța consideră că totuși Botnari Cristian a comis această infracțiune.

Menționează că la pedeapsa aplicată lui Botnari Cristian, conform art. 187 alin. (2) lit. b), f) Cod penal, a fost adăugată în conformitate cu articolul 85 Cod penal, parțial pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani din 15.06.2018, stabilindu-i definitiv pedeapsă cu închisoare pe termen de 5 ani și 2 luni, fără a ține cont că prin sentința nominalizată ultimul a fost condamnat în baza art. 287 alin. (3) Cod penal, și în acest caz la fel se poate de aplicat prevederile Legii nr. 243 din 24.12.2021 cu privire la amnistie.

Totodată notează că instanța urma să reducă termenul de pedeapsă stabilit, deoarece condițiile de detenție din cadrul Penitenciarului nr. 13 sunt contrare art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului.

6. În temeiul art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, avocatul Talpiș Ivan a prezentat referință pe marginea recursului ordinar declarat de procuror, invocând netemeinicia acestuia, la rândul său procurorul în secția judiciar penală, Crijanovschi Sergiu, prezentând referință asupra recursului ordinar declarat de apărare, indică asupra inadmisibilității lui, optând pentru respingerea acestuia drept vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursurile ordinare pe baza materialelor din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal lărgit conchide că recursul ordinar declarat de către avocatul Talpiș Ivan în numele inculpatului urmează a fi respins ca inadmisibil, iar recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, urmează a fi admis cu casarea totală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui *Botnari Cristian xxx* și dispusă rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, din următoarele considerente:

7.1. Referitor la recursul ordinar declarat de către avocatul Talpiș Ivan în numele inculpatului, Colegiul penal lărgit reține următoarele:

În conformitate cu art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul ca inadmisibil, cu menținerea hotărârii atacate, adoptând soluția respectivă în cazul în care se constată că recursul nu a fost declarat cu respectarea condițiilor legale (este tardiv sau inadmisibil) ori nu este întemeiat legal (este nefondat).

Din sumarul recursului ordinar declarat, în cauza deferită judecării, autorul indică incidența temeiurilor de drept pentru casarea hotărârii contestate prevăzute la pct. **4), 5), 6), 9), 12), 13), 14) și 16)** din alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când:

4) judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și a apărătorului, interpretului și traducătorului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii;

5) cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate;

6) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitioul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

9) inculpatul a fost condamnat pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală;

12) faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită;

13) a intervenit o lege penală mai favorabilă condamnatului.

14) Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă;

16) norma de drept aplicată în hotărârea atacată contravine unei hotărâri de aplicare a aceleiași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție.

Colegiul penal lărgit reține că criticele recurentului, în esență, se referă la lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii de jaf imputate inculpatului, faptul

că Botnari Cristian nu a comis infracțiunea, și necesitatea aplicării pe episodul de jaf a prevederilor art. 7 alin. (1) din Legea nr. 243 din 24.12.2021 „privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, potrivit căruia persoanei condamnate la pedeapsa cu închisoare, la data intrării în vigoare a prezentei legi căreia nu i se pot aplica prevederile art. 4-6 i se reduce termenul de pedeapsă după cum urmează: a) cu o treime, dacă este condamnată pe un termen de până la 7 ani inclusiv.

Implicit asupra temeiurilor de drept indicate de recurent, Colegiul penal reține că deși, avocatul Talpiș Ivan, potrivit textului recursului declarat, a semnalat temeiurile de casare așa cum sunt prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 4), 5), 6), 9), 12), 13), 14) și 16) Cod de procedură penală, nu le-a motivat, iar instanța de recurs ordinar le constată drept declarative și nu pot fi acceptate, acestea *în primul rând* fiind lipsite de raționamente plauzibile, iar *în al doilea rând* se creează impresia că temeiurile de casare invocate au fost selectate la întâmplare, or nici unul din acestea nu a fost probat de apărător, fiind invocate formal, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze recursul cu circumstanțe în fapt și în drept care l-ar justifica sub acest aspect, întrucât potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Mai mult potrivit art. 427 alin. (2) Cod de procedură penală, temeiurile menționate la alin. (1) pot fi invocate în recurs doar în cazul în care au fost invocate în apel sau încălcarea a avut loc în instanța de apel, astfel că solicitarea apărătorului despre reducerea termenului în baza art. 385 Cod de procedură penală, nu a fost obiect de examinare în instanța de apel, însă nu privează apărarea de a se adresa cu o astfel de solicitare în procedură separată.

Colegiul remarcă, că simpla invocare a dezacordului cu soluția instanței, nu este motiv ca instanța de recurs să intervină în decizia atacată. Prin urmare, criticile formulate de recurent nu conțin indicii unor erori de drept și respectiv nu sunt motivate sub aspectul casării hotărârii recurate.

În sensul art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat, iar art. 430 Cod de procedură penală indică expres cerințele cărora trebuie să corespundă cererea de recurs, în special, textul recursului trebuie să conțină argumentarea ilegalității hotărârii atacate, cu indicarea temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală (unul sau mai multe din acestea) și cu invocarea problemei de drept ce persistă în cauză, indicând care este eroarea comisă de instanță.

Mai mult, motivele invocate în recursul de pe rol au constituit obiect de examinare în instanța de apel, fiind oferite răspunsuri argumentate în acest sens, iar o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor pricinii care au fost puse la baza sentinței de condamnare, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi

temei pentru reexaminarea cauzei (hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița c. Moldovei).

7.2. Referitor la recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, Colegiul penal lărgit reține următoarele:

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanța de apel, în alt complet de judecată, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată admiterea unor erori procesuale la judecarea cauzei.

Conform prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Colegiul penal lărgit reține că, procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, a indicat în calitate de temeiuri de drept pentru casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022, prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 7) Cod de procedură penală, pentru că potrivit acuzatorului *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii și acesta este expus neclar, și pentru că instanța a admis un apel tardiv.*

Verificând legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel prin prisma criticilor formulate de recurent, Colegiul lărgit statuează că temeiurile pentru recurs, invocate în recursul ordinar declarat, sunt incidente speței examinate.

În corespundere cu prevederile art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de declarare a apelului împotriva sentinței este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integral, dacă legea nu dispune altfel.

Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Totodată potrivit pct. 14.1 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, măsurile pregătitoare pentru desfășurarea ședinței de judecată în instanța de apel, ca primă etapă, reprezintă verificările prealabile privind corectitudinea constituirii ședinței de judecată și a sesizării instanței de apel. Verificarea corectitudinii sesizării instanței de apel presupune că instanța urmează să verifice dacă sentința atacată este supusă apelului potrivit legii, dacă cererea de apel aparține unei persoane

care este titular legal al dreptului de apel, dacă cererea de apel a fost declarată în termenul legal. În cazul în care apelul este inadmisibil sau tardiv, judecata nu mai are loc, întrucât instanța de apel nu a fost sesizată în conformitate cu legislația.

Implicit, la caz, instanța de apel, urma să verifice dacă apelul declarat de inculpatul Botnari Cristian, a fost înaintat de către titular în termenul prevăzut de lege, sau potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 06.04.2022, aceasta a fost nemijlocit solicitarea explicită a părții acuzării.(f.d. 58, vol. III)

În pofida faptului că partea acuzării a abordat problema legalității declanșării de către inculpatul Botnari Cristian a căii ordinare de atac apelul, sub aspectul tardivității, instanța de apel în mod contradictoriu reține la pct. 4.1 a deciziei atacate că acuzatorul de stat a solicitat respingerea apelului ca fiind nefondat.

Totodată, Colegiul constată că în speță instanța de apel fără a determina motivele întârzierii și fără a soluționa chestiunea privind repunerea în termen a apelului, a admis apelul declarat de inculpatul Botnari Cristian.

Astfel, *instanța de apel a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*, a ignorat prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală, adoptând o hotărâre neîntemeiată în partea ce ține de argumentarea soluției, motiv pentru care decizia instanței de apel urmează a fi casată.

Prin admiterea unui apel tardiv și poziționarea uneia dintre părțile procesului penal pe o treaptă mai avantajoasă decât cealaltă parte, se încalcă vădit principiul egalității armelor, care inter alia prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă. Aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor și a securității raporturilor juridice, în general, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale în fața unei instanțe (Varnima Corporation International S.A. contra Greciei, nr. 48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur contra Franței, nr.63879/00, §32, 03 octombrie 2006).

În consecință, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a adoptat o decizie de admitere a apelului declarat, fără a se expune asupra repunerii în termen a apelului, prin ce a fost afectată soluția adoptată, or ignorarea acestui aspect de către instanța de apel lezează dreptul la un proces echitabil a participanților la proces, din care considerente recursul declarat urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

8. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra cererii de apel și a motivelor esențiale privind repunerea în termen a acesteia și în măsura

competenței sale asupra motivelor din recursul ordinar declarat, nominalizate în prezenta decizie, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, săși argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, în cadrul unui proces de judecată contradictoriu și echitabil, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către avocatul Talpiș Ivan în numele inculpatului.

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Popov Oleg, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 aprilie 2022, în cauza penală în privința lui *Botnari Cristian xxx* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată este pronunțată la **27 decembrie 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion